

КАФЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Застосування автомобільних з'єднань, військових частин і підрозділів
загальновійськового призначення

Експлуатація та ремонт автомобільної техніки і гусеничних машин

Розділ II. Експлуатація військової автомобільної техніки

Тема 9. Загальні положення з експлуатації ВАТ

Заняття 2. Організація використання машин

(лекція)

Викладач кафедри військової підготовки
Прохорчук Юрій Михайлович

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

1. Ознайомити студентів з основними положеннями з експлуатації ВАТ;
2. Вивчити вимоги наказу МО України № 184-06 р.;
3. Пояснити слухачам значення експлуатації у забезпеченні бойової готовності ЗС України.

Навчальні питання:

1. Порядок приймання, введення в стрій та закріплення машини за водієм.
2. Номерні та розпізнавальні і попереджувальні знаки.
3. Експлуатаційна документація ВАТ. Паспорт (формуляр) машини.

Література

- О.Ф.Дорошенко Експлуатація військової автомобільної техніки. Ч-1: Навчальний посібник - Львів: ЛІСВ ,2007р. с. 19-34
- Наказ МОУ № 184 від 10.04.06 р.
- Настанова з автомобільної служби Збройних Сил України.

Перше навчальне питання.

Порядок приймання, введення в стрій та закріплення
машини за водієм.

Підготовка до експлуатації автомобільної техніки включає такі два важливих етапи, як:

- введення в експлуатацію;
- приведення до готовності використання за призначенням.

Вона містить:

- прийняття машини, введення в стрій та закріплення машини за водієм (посадовою особою);
- нанесення номерних, розпізнавальних та попереджувальних знаків (на машинах які вводяться у стрій);
- обкатування нових та відремонтованих машин (під час надходження у військову частину);
- встановлення додаткового обладнання і виконання спеціальних робіт для використання у складних умовах;
- щоденне або чергове технічне обслуговування (ТО-1 чи ТО-2);
- роботи, що виконуються перед виходом з парку: контрольний огляд водієм, перевірка готовності машин командирами або їхніми заступниками, які здійснюють керівництво підготовкою машин до виходу з парку, контроль технічного стану техніком підрозділу, а з безпеки дорожнього руху – начальником контрольно-технічного пункту (КТП).

Для прийняття машини, що прибула у військову частину, наказом командира частини призначається комісія у складі: голова – командир підрозділу, в який передається машина;

члени – спеціаліст автомобільної служби, представник роду військ (служби) військової частини, в підпорядкований підрозділ якого вона надходить, а також особа, яка здає машину.

Комісія повинна перевірити:

- зовнішній технічний стан машини, справність приладів, на слух роботу двигуна нерухомої машини та під час її руху;
- укомплектованість машини;
- стан та укладення комплекту ЗІП;
- наявність та стан документації.

У воєнний час машини приймаються безпосередньо командирами підрозділів або особами, призначеними командиром військової частини, із залученням водіїв.

Приймання машини оформляється **актом технічного стану**. Про результати приймання заступник командира з озброєння – начальник технічної частини (начальник автомобільної служби) доповідає командирі військової частини.

Машина надходить у військову частину з **паспортом (формуляром)**, за яким здійснюється перевірка номерів агрегатів, автомобільних шин, комплектності, після чого його здають в автомобільну службу.

Кожна машина, яка перебуває на обліку у військовій частині, повинна мати присвоєний їй номерний знак. Використання машин без номерних знаків забороняється.

Нові машини, а також машини, які пройшли КР або СР, проходять обкатування в терміни: не більше від трьох місяців – у військовій частині і шести місяців – на базах та складах зберігання з моменту їхнього надходження.

Машини, які прибувають у військову частину на штатне укомплектування, вводяться у стрій **наказом** командира військової частини.

У наказі зазначається тип, марка, штатне призначення машини, в який підрозділ та в яку групу експлуатації зараховується, присвоєний машині номерний знак, номер шасі (корпусу), двигуна та прізвище водія, за яким вона закріплюється.

Номер наказу про введення машини в стрій і прізвище водія заносяться у паспорт (формуляр) машини.

До видавання наказу про введення машини в стрій її використання забороняється.

Машина вручається водію особисто командиром військової частини або командиром підрозділу (не нижче командира роти) перед строем підрозділу. Водій, що прийняв машину, підписується у формулярі (паспорті) і з цього часу на нього покладається відповідальність за збереження машини, її справність і готовність до використання.

Забороняється переміщення водія з однієї машини на іншу без крайньої необхідності.

У межах військової частини передавання машини здійснюється на підставі наказу командира частини. При цьому, як правило, переводиться і водій, за яким закріплена машина.

Машини передаються з одного з'єднання (окремої частини) в інше згідно з планами укомплектування (перерозподілу) за нарядами начальника автомобільної служби виду ЗС України, оперативного командування (ОК), а спеціальні машини – за нарядами відповідного начальника роду військ або служби з досиланням копії наряду начальнику автомобільної служби виду ЗС України, ОК.

Передавання несправних або неукомплектованих машин забороняється. Винні за заміну деталей, складальних одиниць, агрегатів та інструменту під час передавання машин притягуються до відповідальності згідно із встановленим порядком. **Передавання машини оформляється актом технічного стану.**

Висновок:

В першому навчальному питанні Ви ознайомилися з порядком введення автомобіля в експлуатацію, вручення та закріплення його за водієм. Автомобіль є учасником дорожнього руху. Отже він повинен мати спеціальні розпізнавальні знаки та написи задля його ідентифікації, про що мова буде в наступному питанні.

Друге навчальне питання

Номерні, розпізнавальні і попереджувальні
знаки.

Порядок виготовлення, встановлення, обліку та отримання номерних, розпізнавальних та попереджувальних знаків, нанесення написів та позначень на транспортні засоби (ТрЗ) Збройних Сил України регламентується **наказом Міністра оборони України № 184 від 10.04.2006 року**, згідно з вимогами **Закону України “Про дорожній рух”**, **Держстандартів та Правил дорожнього руху України**.

Військові номерні знаки присвоюються штатній автомобільній техніці: автомобілям, автобусам, самохідним машинам, які сконструйовані на автомобільному шасі, гусеничним машинам, тракторам, причепах і напівпричепах, а також мотоциклам військових частин, установ та підприємств ЗСУ.

Встановлено такі типи номерних знаків:

- тип 9 – знаки для всіх типів автомобілів, автомобільних причепів, автобусів, самохідних машин та механізмів;**
- тип 10 – знаки для мотоциклів, тракторів та тракторних причепів.**

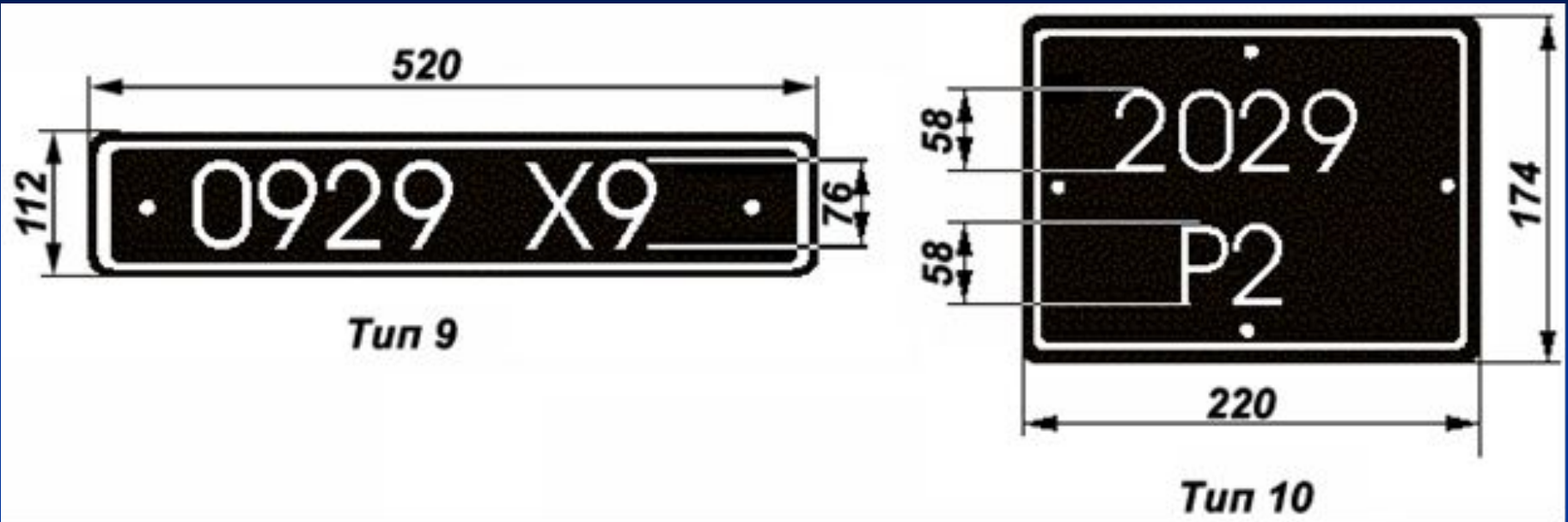
Номерні знаки встановлюються: на тракторах, причепах і напівпричепах, мотоциклах – тільки ззаду, на всіх інших машинах – спереду та ззаду.

Умовне позначення номерних знаків складається з п'яти цифр та однієї літери української абетки, наприклад, 0005 А1. Два останні символи – літера та цифра – є серією номерного знака.

Номерні знаки повинні виготовлятися штампуванням з листового алюмінію, або листової сталі завтовшки не менше ніж 0,8 мм. Літери та цифри повинні бути рельєфними (опуклими). Висота рельєфу відносно поля повинна бути не менше ніж 1 мм. Технологія нанесення символів на номерні знаки повинна унеможливлувати їхні зміни у ході експлуатації. Поле номерних знаків повинне бути чорним, а окантовка, цифри та літери – білого кольору.

Забороняється змінювати розміри, форму, позначення, колір та розміщення номерних знаків, наносити на них додаткові позначення або закривати їх; вони повинні бути чистими та достатньо освітленими.

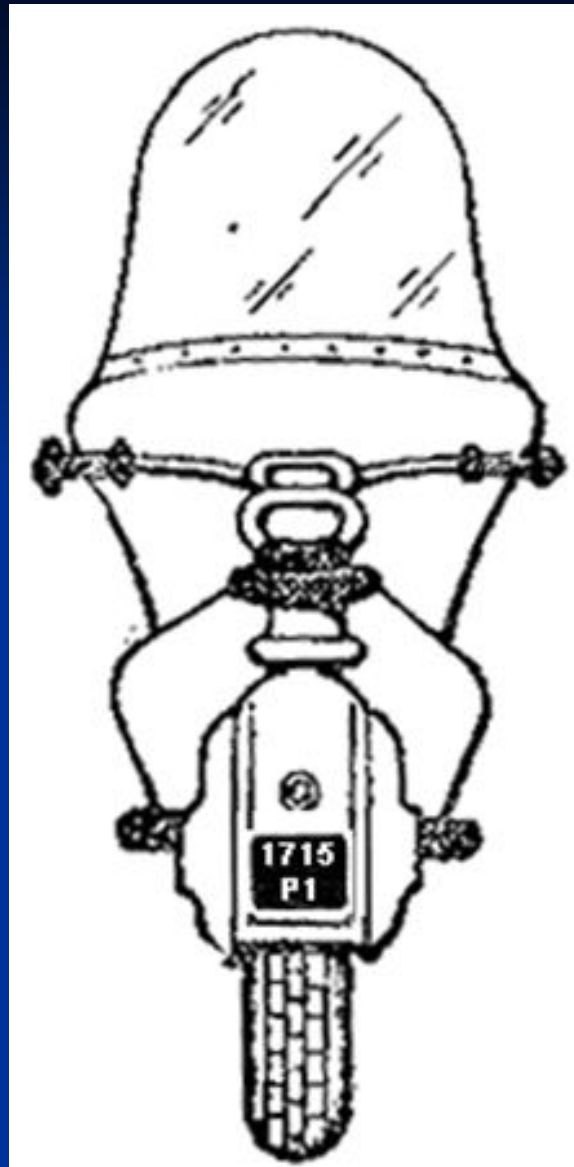
Типи номерних знаків.

2. Номерні, розпізнавальні і попереджувальні знаки.

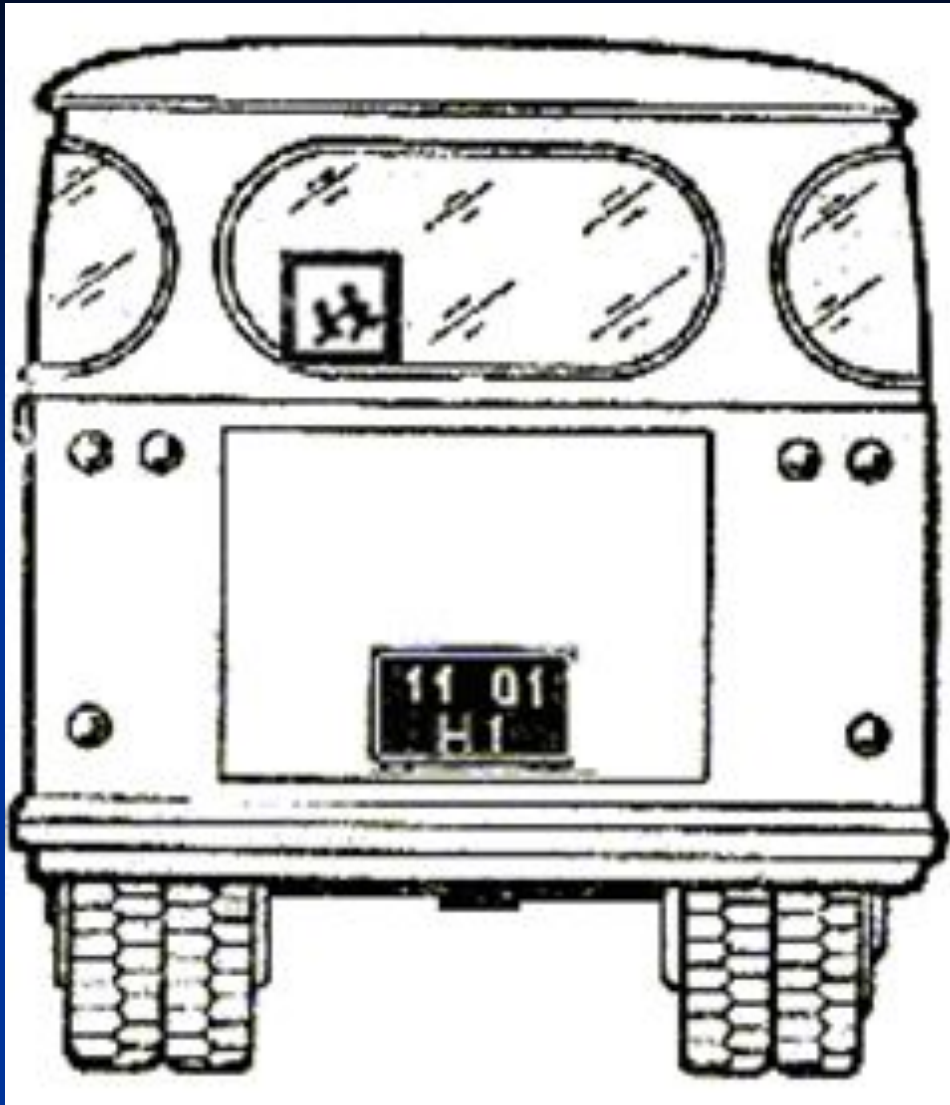

Розташування номерних знаків.

Розташування номерних знаків.

2. Номерні, розпізнавальні і попереджувальні знаки.

Розташування розпізнавальних і попереджувальних знаків,
написів і позначок.

Окрім номерних знаків, на АТ наносяться розпізнавальні, попереджувальні знаки, написи та позначення. Розпізнавальні знаки розміщуються на висоті 400–1600 мм від поверхні дороги так, щоб вони не обмежували оглядовість і їх було добре видно іншим учасникам дорожнього руху:

- на транспортних засобах з причепами та напівпричепами, зокрема на тих, які буксирують гармати, встановлюється розпізнавальний знак “Автопоїзд” – три ліхтарі оранжевого кольору, розташовані горизонтально над передньою частиною кабіни (кузова), з проміжками між ліхтарями від 150 до 300 мм – на вантажних автомобілях і колісних тракторах з причепами;

- на транспортних засобах, довжина яких від 12 до 22 м, ззаду горизонтально (чи вертикально) і симетрично до повздовжньої осі розміщується знак “Довгомірний транспортний засіб” – два прямокутники жовтого кольору розміром 500x200 мм з каймою червоного кольору, завширшки 40 мм, зі світловідбивального матеріалу;

- на транспортному засобі, довжина якого з вантажем або без нього **перевищує 22 м**, також на автопоїзді з двома і більше причепами розміщується ззаду розпізнавальний знак (у формі прямокутника **жовтого кольору розміром 1200x300 мм, з каймою червоного кольору, завширшки 40 мм**) зі світловідбивального матеріалу. На знак чорним кольором наноситься зображення вантажного автомобіля з причепом і зазначається їхня загальна довжина у метрах;

- під час транспортування артилерійських систем кінцева точка гармати позначається у світлу пору доби червоним прапорцем, у темну пору доби – ліхтарем червоного кольору на дульному зрізі гармати;

- на транспортних засобах, якими керують водії зі стажем до двох років, у разі перевезення вантажним автомобілем людей або небезпечних, великовагових або великогабаритних вантажів, а у разі обмеження швидкості руху машини за технічною характеристикою та іншими умовами встановлюється розпізнавальний знак **“Обмеження максимальної швидкості”**;

2. Номерні, розпізнавальні і попереджувальні знаки.

- під час перевезення групи дітей в автобусі (вантажному автомобілі) – спереду і ззаду розміщується розпізнавальний знак “Діти ” – квадрат жовтого кольору з каймою червоного кольору і чорним зображенням символу дорожнього знака;

- на транспортних засобах, які обладнані для перевезення особового складу, спереду ліворуч та ззаду на борту платформи розміщується розпізнавальний знак “Люди” – прямокутник жовтого кольору з каймою червоного кольору і чорним написом “Люди ”;

- на транспортний засіб, що рухається у складі колони, встановлюється розпізнавальний знак “Колона”;

- на автомобілях, що перевозять небезпечні вантажі, з усіх боків встановлюється (наноситься) розпізнавальний знак «Інформаційна табличка небезпечного вантажу». Крім того, на транспортних засобах, що перевозять такі вантажі, з боків та ззаду розміщується знак “Знак безпеки” – ромб, зображення якого повинно відповідати класу небезпечної речовини (згідно з Європейською угодою про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів). Кожний транспортний засіб, призначений для перевезення небезпечних вантажів, повинен бути обладнаний проблісковим маячком оранжевого кольору з автономним живленням;

- на автомобілях підрозділів ВІБДР ВСП ЗС України наносяться контрастні смуги, написи, розпізнавальні знаки та емблеми;

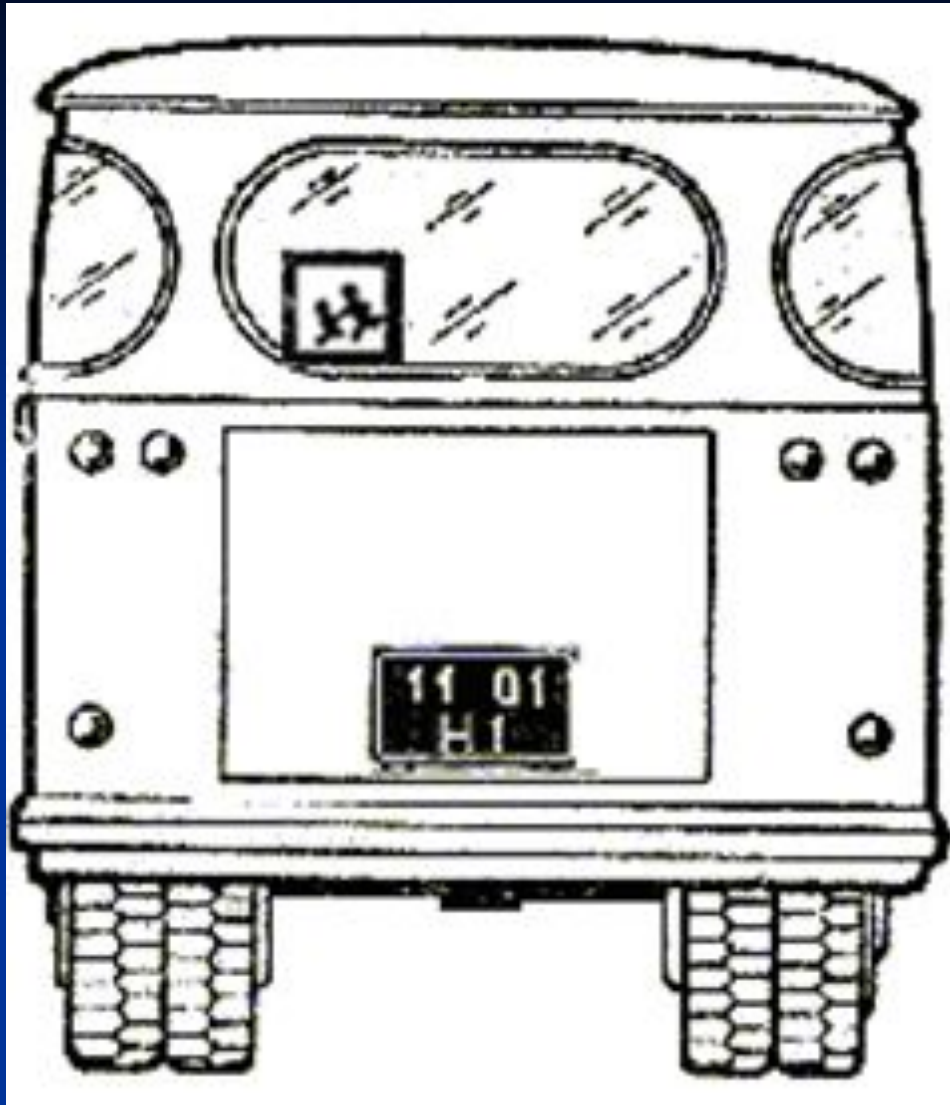
- на машинах, які входять до складу чергових підрозділів військових частин, на вітровому склі праворуч встановлюється прямокутна табличка блакитного кольору з каймою жовтого кольору та написом “ЧЕРГОВА”, жовтого кольору.

Облік діапазонів номерних знаків здійснюється:

- управлінням безпеки дорожнього руху Головного управління Військової служби правопорядку (УБДР ГУ ВСП);
- військовою інспекцією безпеки дорожнього руху Центрального управління Військової служби правопорядку (ВІБДР ЦУ ВСП);
- військовою інспекцією безпеки дорожнього руху Територіального управління Військової служби правопорядку (ВІБДР ТУ ВСП);
- військовою інспекцією безпеки дорожнього руху (ВІБДР) зональних відділів Військової служби правопорядку (ВСП).

У разі передавання машин та причепів з однієї військової частини в іншу чи в інші структури, а також здавання у ремонт з вилученням з обліку військової частини, знаки знімаються, написи та позначення зафарбовуються.

2. Номерні, розпізнавальні і попереджувальні знаки.

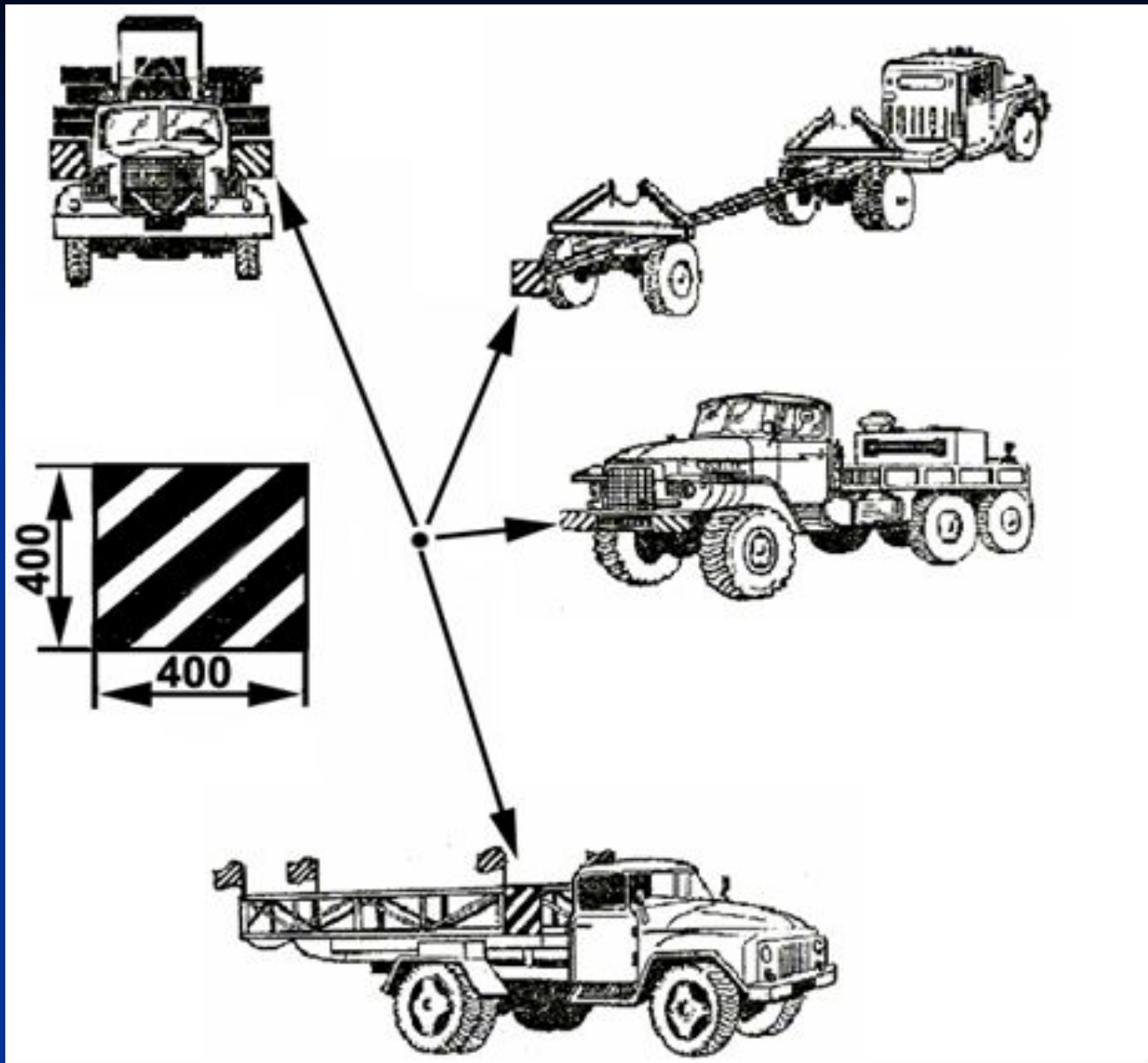
Розташування розпізнавальних і попереджувальних знаків, написів і позначок.

2. Номерні, розпізнавальні і попереджувальні знаки.

Розташування знаків, позначок і написів на тягачах і чергових машинах.

2. Номерні, розпізнавальні і попереджувальні знаки.

Розташування знаків на машинах, які перевозять негабаритні вантажі.

Розміри написів, табличок (щитків), які розміщуються на АТ

Назва	“Чергова”	“Люди”
таблички (щитки):		
– довжина	345	400
– висота	120	180
висота літер	80	100
ширина літер	35	55
товщина штрихів літер	10	15
відстань між літерами	10	–
відстань між словами	–	–
ширина кайми	10 (біла)	20 (чорна)

Висновок:

В другому навчальному питанні Ви дізналися якими керівними документами визначені номерні та спеціальні знаки, порядок їх присвоєння, виготовлення, розміри, встановлення (нанесення), заміни та передачі.

Третє навчальне питання

Експлуатаційна документація ВАТ. Паспорт (формуляр)
машини.

Експлуатаційна документація автомобільної техніки визначається Держстандартами, які встановлюють комплектність і правила складання експлуатаційних документів на вироби всіх галузей промисловості. Експлуатаційні документи призначені для вивчення виробу і правил його експлуатації (використання, ТО, транспортування та зберігання). На вироби, для яких обсяг відомостей і вказівок незначний і їх доцільно і можливо розмістити на самому виробі, експлуатаційні документи не складають. Експлуатаційні документи розробляють, як правило, на весь виріб, незалежно від наявності експлуатаційних документів на його складові частини.

Експлуатаційна документація охоплює: технічний опис; інструкцію з експлуатації; інструкцію з ТО; інструкцію з монтажу, пуску, регулювання та обкатування виробу за місцем його застосування; формуляр; паспорт; етикетку; відомість ЗІП; навчально-технічні плакати; відомість експлуатаційних документів та інші документи.

Технічний опис розробляється і поставляється виробником та призначений для вивчення машини. Він містить опис устрою, принцип дії, а також технічні характеристики, інші відомості, які необхідні щоб забезпечити використання технічних можливостей машини.

Інструкцію з експлуатації (технічного обслуговування) складає виробник машини. Він надає правила поведження з нею (і всіма її складовими) під час використання, транспортування, зберігання, а також у ході технічного обслуговування протягом усього періоду експлуатації.

Формуляр — це експлуатаційний документ, що засвідчує гарантовані підприємством-виробником основні параметри і технічні характеристики машини, відображає її технічний стан, містить відомості з її експлуатації (тривалість і умови роботи, види технічного обслуговування і ремонту та інші дані щодо експлуатації). Формуляр складається виробником на виробі, стосовно яких необхідно вести облік їхнього технічного стану і дані з експлуатації.

Паспорт – це гарантійний експлуатаційний документ, яким виробник (ремонтне підприємство) техніки засвідчує достовірну інформацію, яку необхідно повідомити споживачу про машину. Фактично паспорт дублює формуляр, тому коли складають формуляр на окремі вироби, то паспорт не заповнюють.

На всі вироби АТ (автомобілі, гусеничні машини, трактори, причепи і напівпричепи) видається паспорт (формуляр), який є основним документом, що засвідчує належність машини до певної військової частини, установи МО України. Він також містить технічну характеристику машини, відомості про комплектність, гарантійні зобов'язання заводу-виробника, відображає технічний стан і містить відомості з експлуатації та ремонту. Паспорт є документом суворої звітності. Детальне викладення порядку і змісту заповнення та зберігання паспорта (формуляра) наведено в останньому розділі інструкції паспорта.

Етикетка – це експлуатаційний документ, призначений для викладення основних показників і відомостей, що необхідні для експлуатації виробу. Її складає виробник, у ній надаються відомості необхідні для експлуатації, які зведені до незначної кількості основних показників.

Відомість ЗІП – це документ, що встановлює необхідні для експлуатації і поточного ремонту виробу, номенклатуру ЗІП, призначення, кількість і місце його укладання.

ПАСПОРТ (ФОРМУЛЯР) МАШИНИ

Розділ I

Загальні відомості про машину. Гарантійні зобов'язання.
Свідоцтво про прийняття машини

Розділ II

Належність машини

Розділ III

Введення машини до експлуатації і переміщення у частині

Розділ IV

Обкатування

Розділ V

Відомість про водія машини

Структура паспорта (формуляра) машини

Розділ VI	Зведений облік роботи машини (за місяцями, роками, загальний пробіг)
Розділ VII	Технічне обслуговування та огляди машини (ТО-1, ТО-2, СО, РТО, огляди, категорійність)
Розділ VIII	Технічне засвідчення балонів вуглекислотних вогнегасників, системи протипожежного обладнання і повітропуску двигуна
Розділ IX	Облік рекламаций
Розділ X	Ремонт машини (СР, КР, РР, ВР)

Структура паспорта (формуляра) машини

ПАСПОРТ (ФОРМУЛЯР) МАШИНИ

Розділ XI

Зберігання машини

Розділ XII

Облік свинцевих стартерних акумуляторних батарей

Розділ XIII

Облік шин

Розділ XIV

Комплектність машини

Розділ XV

Особливі відмітки.
Інструкція про порядок заповнення і зберігання паспорта (формуляра)

Структура паспорта (формуляра) машини

Істотною особливістю експлуатаційної документації на військову автомобільну техніку, зважаючи на специфіку її використання, є наявність паспорта (формуляра) автомобіля (трактора), форма якого встановлюється наказом Міністра оборони України.

На всі машини, що надходять у ЗСУ, паспорти (формуляри) видають військові представники, що приймають ці машини від заводів-виробників. У паспорт (формуляр) заносяться початкові записи.

Під час передавання машини з однієї військової частини в іншу, здавання машини в ремонт або на склад паспорт (формуляр) передається представнику, який приймає цю машину. Про передавання паспорта (формуляра) вказується у приймально-здавальних документах, а всі графи паспорта заповнюються в повному обсязі на день здавання.

Якщо машини передають в організації інших міністерств, а також у разі списання машин, паспорти передають в автомобільну службу, де машини перебувають на обліку.

Зберігаються паспорти (формуляри) в автомобільній службі (АС) як документи суворої звітності. Відповідає за правильність їхнього ведення начальник АС. Заповняють паспорт (формуляр) своєчасно, розбірливо, акуратно і лише чорнилом (кульковою ручкою). Підчистки і помарки не допускаються. За необхідності внесення виправлення воно повинне бути завірене підписом особи, яка вносить виправлення, та гербовою печаткою військової частини. Паспорти (формуляри) списаних машин зберігаються два роки від дня затвердження акта на списання в АС того органу, начальником якого списана машина. Після закінчення терміну зберігання їх знищує комісія за актом.

Висновок:

Підсумовуючи вище сказане можна зазначити , що знання основних видів експлуатаційних документів дозволить правильно експлуатувати та планувати порядок роботи автомобільної техніки. Ви дізналися для чого призначений паспорт (формуляр) автомобіля, з яких розділів він складається, порядок його оформлення, зберігання та знищення.

Висновок за заняття:

Підсумовуючи заняття Ви ознайомилися з основними видами експлуатаційних документів, порядком нанесення номерних та розпізнавальних знаків, порядком введення машини до строю та передачі її водію.

Питання для самоконтролю:

1. Які заходи включаються до підготовки АТ до експлуатації?
2. Як організовується прийняття машини, яка прибула до військової частини, в мирний та воєнний час?
3. Який порядок вводу в стрій машини, яка надійшла до військової частини?
4. Який порядок передавання машини в межах військової частини та в іншу військову частини?
5. Чим регламентується порядок виготовлення, встановлення, обліку та утримання номерних, розпізнавальних та попереджувальних знаків, нанесення написів та позначень на транспортні засоби?
6. Яким транспортним засобам присвоюються військові номерні знаки та які їх типи встановлені?
7. Яка кількість номерних знаків встановлюється на транспортних засобах?
8. На яких транспортних засобах застосовуються розпізнавальні знаки?
9. Який розпізнавальний знак встановлюється на транспортних засобах, які обладнані для перевезення особового складу та його розташування?
10. Який розпізнавальний знак встановлюється на транспортних засобах, якими керують водії зі стажем до 2 років та його розташування?
11. Який розпізнавальний знак встановлюється на транспортних засобах, що рухаються в колоні та його розташування?
12. Який розпізнавальний знак встановлюється на транспортних засобах, що перевозять небезпечні вантажі та його розташування?

Питання для самоконтролю:

13. Які розпізнавальні написи і позначки повинні мати транспортні засоби аеродромно-технічного забезпечення та місце їх нанесення?
14. Які спеціальні пристрої і знаки встановлюються на транспортних засобах, що здійснюють перевезення великогабаритних та великовагових вантажів, та місце їх розташування?
15. Який розпізнавальний знак встановлюється на транспортних засобах, довжина яких з вантажем або без нього перевищує 22 метри, та його розташування?
16. Які транспортні засоби обладнуються спеціальними звуковими та світловими сигнальними пристроями?
17. Чим визначається експлуатаційна документація АТ? Що вона встановлює?
18. Які документи входять до переліку експлуатаційної документації?
19. Який порядок видачі, ведення, зберігання та знищення паспорту (формуляра) автомобіля?
20. З яких розділів складається паспорт (формуляр) машини?
21. Для чого призначені технічний опис та інструкція з експлуатації виробу?
22. Для чого призначені етикетка та відомість ЗІП?

Завдання на самостійну підготовку:

Законспектувати та вивчити:

- 1) порядок підготовки АТ до експлуатації;
- 2) основні вимоги наказу МОУ № 184-2006 року; додатки № 1-8;
- 3) перелік експлуатаційних документів та їх призначення; порядок заповнення розділів паспорта (формуляра) машини.

ОНПУ
КАФЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Наступне заняття:

Тема 9. Загальні положення з експлуатації ВАТ.

Заняття 3. Порядок використання автомобільної техніки у ЗС України.